

Från Rudolf Wall till Kerstin Vinterhed

Tidningsmakare och journalister i Sveriges Pressarkiv

ELLINOR MELANDER

Att personarkiven utgör en grundläggande källa vid studiet av samhällets utveckling på de politiska, ekonomiska, sociala och kulturella områdena, och att de är viktiga för att levandegöra historien, är det väl ingen som förnekar idag. Som korrelat till och komplettering av officiella källor har brev, dagböcker med mera förvarade i privata arkiv flitigt utnyttjats av forskare, och det råder inga tvivel om att vår kunskap om det förflutna skulle vara oerhört mycket torftigare om vi inte hade tillgång till denna typ av material. (Nilzén, s. 23)

Arkiv efter personer skiljer sig på flera sätt från myndigheters, organisationers och företags arkiv. Medan de sistnämndas arkivbildning är planerad och reglerad, består personarkiven ofta av ett slumpmässigt urval, som beror på vilka handlingar som ansetts vara värda att spara. En annan skillnad är att personarkiv många gånger innehåller handlingar som proveniensmässigt inte hör dit, eller som kanske utgörs av biblioteksmaterial eller föremål. Ytterligare en skillnad är att personarkiv kan ha utsatts för "etisk gallring", av arkivbildaren själv eller någon närstående. Som forskare gäller det att vara uppmärksam på vad som saknas i arkivet, trots att det kanske borde ha funnits där.

Ett arkiv bildas av handlingar som tillkommer i arkivbildarens verksamhet. Om arkivbildaren är en person kan arkivet innehålla handlingar som rör privatlivet, arbetslivet, utbildning, föreningsverksamhet med mera. När man som arkivarie ordnar och förtecknar ett person-

arkiv brukar man dela in materialet i sex områden: personliga handlingar (t.ex. dagböcker, betyg), manuskript och egna verk, korrespondens, handlingar rörande arkivbildarens verksamhet, samlingar (t.ex. ämnesordnade klipp, foton) och övrigt (t.ex. artiklar om arkivbildaren). Många personarkiv består dock enbart av handlingar från ett eller ett par av dessa områden. Åtskilliga journalistarkiv består exempelvis uteslutande av egna artiklar i urklipp.

Personarkiv i Sveriges Pressarkiv

Av de 300 arkiv och samlingar som förvaras i Sveriges Pressarkiv utgörs 200 stycken av personarkiv efter tidningsmakare, journalister, författare, konstnärer och andra personer verksamma inom press och etermedier.

Merparten av personarkiven härrör från medarbetare inom dagspressen, men även kvällspress och tidskrifter finns representerade. De omfattande tidningsarkiv som finns efter *Dagens Nyheter*, *Svenska Dagbladet*, *Stockholms-Tidningen* och *Aftonbladet* kompletteras i hög grad av medarbetarnas arkiv, vilka ger en fördjupad kunskap om tidningarnas historia och skildrar verksamheten ur andra perspektiv än de företagsmässiga. Nedan följer några exempel.

Arkiv efter medarbetare i *Dagens Nyheter*: grundaren Rudolf Wall, chefredaktörerna Fredrik Vult von Steijern, Otto von Zweigbergk och Sven-Erik Larsson, politiske huvudredaktören Leif Kihlberg, tidningsmakaren Ivar Ljungquist, utrikesredaktörerna Johannes Wickman och Ulf Brandell, skribenter som Hadar Hessel, Sven Öste och Kerstin Vinterhed, tecknaren Carl A. Jacobsson (signaturen Jac) med flera.

Arkiv efter medarbetare i *Svenska Dagbladet*: chefredaktörerna Helmer Key, Ivar Anderson och Gustaf von Platen, redaktionschefen Ewald Stomberg, kritikerna Fredrik Böök och Anders Österling, Idag-sidans Synnöve Bellander och Pia Hård af Segerstad, tecknaren Nils Melander med flera.

Arkiv efter medarbetare i *Stockholms-Tidningen*: grundaren Anders Jeurling, chefredaktörerna Adolf Hallgren, Carl Kreuger, Gustaf Näsström och Victor Vinde, ledarskribenten Anton Erman, kultur-

skribenten Martin Strömberg, notischefen Gösta Persson, Birgitta Lilliehöök, Ulla Beyron, Anna Falkvik med flera.

När det gäller kvällspressen är *Aftonbladet* väl representerat, både med tidningsarkiv och kompletterande personarkiv efter bland andra chefredaktören Gustaf Retzius, redaktionschefen Sigurd Glans, bildredaktören Claes Funck och den mångåriga medarbetaren Anne-Marie Ehrenkrona (signaturen Amé). *Expressen* har däremot inte överlämnat något tidningsarkiv till Pressarkivet och antalet personarkiv efter medarbetare är begränsat. De innehållsrika arkiven efter redaktionschefen Carl-Adam Nycop och utrikeskorrespondenten Svante Löfgren är dock viktiga i sammanhanget.

Arkiv efter utrikeskorrespondenter är ett intressant inslag i Pressarkivets bestånd. Där finns också ett antal utländska korrespondenter som varit verksamma i Sverige: Serge de Chessin från Frankrike, Walter Singer från Tyskland, Charles Behrens från Nederländerna och Robert Skole från USA.

Några exempel på arkiv efter medarbetare i tidskrifter och specialtidningar är *Iduns* chefredaktör Eva Hökerberg, tidningsmannen Lukas Bonnier, specialtidningsmakaren Erik Westerberg, *Allt om Mats* redaktör Brita Olhagen, *Invandrare & Minoriteters* redaktör David Schwarz och *Personhistorisk tidskrifts* redaktör Olof Hägerstrand.

Bland Pressarkivets fåtal arkiv efter radio- och TV-medarbetare kan Manne Berggren, Pelle Bergendahl, Lis Asklund, Hans Hederberg och Kaj Karlholm nämnas.

Kortfattad översikt

I syfte att sprida kännedom och information om Pressarkivets samtliga personarkiv har följande översikt utarbetats. Tanken är att man på kortast möjliga utrymme ska få mesta möjliga information om arkiven och arkivbildarna. Här bör nämnas att alla arkiv och samlingar som bär ett personnamn har medtagits, även om de inte alltid utgör personarkiv i strikt mening. Det kan till exempel röra sig om en persons klipp- eller bildsamlingar.

I redovisningen nedan ryms informationen på några få rader per arkiv. Inledningsvis presenteras arkivbildaren med namn, levnadsår

och yrke eller verksamhetsområde. Därefter följer information om arkivet. Det anges vilka typer av handlingar som dominerar, vilken tidsperiod de omfattar samt hur stort arkivet är räknat i hyllmeter. För mindre arkiv, under 0,5 hm, anges omfånget i stället i antal volymer (vanligen arkivkartonger).

Med hjälp av dessa uppgifter bör man få en bild av vad som förvaras i arkivet, om det är ett litet eller omfångsrikt material och om det täcker personens hela verksamhetstid eller endast en begränsad period. Som alltid gäller dock att befintliga arkivförteckningar måste användas om man vill ha mer utförlig information eller beställa fram handlingar ur ett arkiv.

När det gäller kvinnor som bytt efternamn har hänvisningar gjorts i möjligaste mån. Arkiv kan, efter önskemål från donator, ha uppkallats efter kvinnans efternamn som ogift, trots att hon kanske blivit känd under sitt namn som gift. Ett sådant exempel är Lili Christenson som blev känd under namnet Lili de Faramond.

Undantagsvis kan material efter en och samma person förvaras i flera arkiv eller samlingar i Pressarkivet. Exempel på detta är *DN*-tecknaren Carl A. Jacobsson som både har ett personarkiv och en samling originalteckningar.

Det förekommer också att personarkiv är splittrade mellan olika arkivinstitutioner. Några exempel som berör Pressarkivet är historikern och rösträttskvinna Lydia Wahlström, som har ett arkiv i Pressarkivet och ytterligare ett i Kungliga biblioteket, tidningsmannen och politikern Ture Nerman, som har en mindre samling i Pressarkivet och sitt personarkiv i Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek i Stockholm samt filmskribenten Torsten Jungstedt, som har en omfattande samling i Arkivcentrum Syd vid Lunds universitet och en liten samling klipp i Pressarkivet.

I enstaka fall saknas uppgifter om arkivbildarnas levnadsår, vilket betyder att informationen inte har påträffats i någon av de anlitade källorna.

Till sist ett citat som uppmärksammar ett möjligt problem när vår egen tid ska utforskas i framtiden:

Det kan bli lättare att med hjälp av pappersbaserade dagböcker,

almanacksanteckningar, korrespondens med mera tränga in i 1800-talsmänniskans liv och tankar än med dagens mera flyktiga informationsbärare. (Lindroth, s. 87)

*

Abard, Gustaf (1890–1981) direktör.

Manus till föredrag och reserapporter, strödda handlingar (1923–1955) 4 vol.

Almhult, Artur (1897–1982) förlagsredaktör.

Manus, pressklipp (1920-talet–1945) 2 vol.

Anderson, Ivar (1891–1980) FD, chefredaktör på *SvD*, riksdagsman.

Korrespondens, manus, artiklar, klippsamlingar (1910–1973) 7 vol.

Andersson, Bo G. (f. 1953) journalist, författare.

Handlingar rörande Föreningen Grävande Journalister (1988–1998) 0,8 hm.

Areen, Ernst (1882–1943) FD, skriftställare.

Manus, handlingar rörande medaljer och ordnar (1902–1942) 1 vol.

Asklund, Lis (1913–2006), författare, radioproducent.

Klippsamling (1938–1999) 2 vol.

Aspegren, Ebbe (1910–1993) redaktör, ledarskribent på *Helsingborgs Dagblad*.

Ämnesordnade klippsamlingar (1920-talet–1940-talet) 1,75 hm.

Beckman, Karl Ewald (1888–1951) redaktör, byråchef på TT.

Pressklipp, ”krisklipp”, strödda handlingar (1939–1948) 3 vol.

Behrens, Charles (1907–1965) redaktör, översättare, nederländsk korrespondent i Sverige.

Personliga handlingar, pressklipp (1930–1939) 1 vol.

Bellander, Synnøve (1896–1980) journalist, redaktör.
Personliga handlingar, foton, korrespondens, klippssamlingar (1930-talet–1970-talet), 16 hm.

Bergendahl, Pelle (1935–2006) journalist, programledare i radio och TV.
Inspelade journalistintervjuer (1970-talet) 11 ljudkassetter.

Berggren, Manne (1913–1991) journalist, speaker, radioredaktör.
Klippböcker om teater och litteratur (1920-talet–1930-talet) 4 vol.

Bergling, Olov (f. 1922) avdelningsdirektör i Postverket.
Underlag till bok, utredningsmaterial, tryck (1901–1985) 1,4 hm.

Bergvall, John (1892–1959) direktör, styrelseledamot i DN.
Minnesanteckningar (1953) 1 vol.

Beyron, Ulla (1912–2002) journalist, författare.
Egna artiklar i urklipp, främst i *Stockholms-Tidningen* (1950–1967)
6 vol.

Bjurman, Gunnar (1880–1951) FD, redaktör, författare, presshistoriker.
Manus, strödda handlingar (1919–1950) 1 vol.

Björklund, Johan Abraham (1844–1931) direktör, huvudredaktör på NDA.
Handlingar rörande verksamheten i *Nya Dagligt Allehanda*, personliga handlingar, brev, pressklipp (1870-talet–1931), 4 vol.

Björnsson, Anders (f. 1951) journalist, författare.
Handlingar rörande *Dagens Forskning*, PM (2001–2008) 2 vol.

Boman, Nils (1898–1966) redaktör.
Handlingar rörande pressetik och publiceringsregler (1947–1966)
2 vol.

Synnöve Bellander, till höger, och Pia Hård af Segerstad arbetade tillsammans på SvD:s Idagsida. Här på ett foto från mitten av 1950-talet. Foto: Svenskt Pressfoto (RA, Sveriges Pressarkiv, Synnöve Bellanders arkiv, vol. 5i:4). Reprofoto: Emre Olgun, RA.

Bonnier, Lukas (1922–2006) tidningsman, förläggare.
Handlingar rörande Bonnierkoncernens veckopress- och tidskrifts-
produktion (1959–1987) 25 hm.

Brandell, Ulf (1910–2003) utrikesredaktör på *DN*.
Dagböcker, egna artiklar i urklipp, korrespondens (1948–1986) 2
hm.

Byström, Agnes, se Lindhagen, Agnes.

Böök, Fredrik (1883–1961) professor, litteraturkritiker.
Manuskript till egna artiklar i *Svenska Dagbladet* (1931–1935) 4 vol.

Callmer, Paula (Paulina) maka till regementsläkaren J.W. Callmer.
Hushållsbok (1889) 1 vol.

Castelius, Bertil (1908–1998) journalist.
Pressklipp om ”Pressens rundtur” (1940-talet–1960-talet) 3 vol.

Centerwall, Bror (1891–1951) redaktör, författare.
Brev, porträttalbum (1930-talet) 1 vol.

Chessin, Serge de (1880–1942) författare, fransk korrespondent i
Sverige.
Manus, brev, klippböcker (1900–1930-talet) 1 hm.

Christenson, Lili (1900–1992) journalist, författare, konstnär.
Dagböcker, originalteckningar, egna artiklar i urklipp (1915–1991)
0,7 hm.

Danielsson, Johan (1863–1934) journalist, författare.
Manus, brev, intyg (1900–1923) 2 vol.

Danielson, Stig (f. 1907) jägmästare.
Personliga handlingar, *SvD*-klipp med nyheter och understreckare
(1955–1988) 8,5 hm.

Dansk, Lennart (f. 1909) redaktör.
Minnesanteckningar, brev (1982) 1 vol.

Ehrenkrona, Anne-Marie (1914–2006) journalist, redaktör.
Egna artiklar i urklipp, främst i *Aftonbladet* (1936–1990-talet) 1,1 hm.

Ehrenkrona, Marika (f. 1957) journalist.
Inspelade intervjuer, artiklar (1988) 1 vol., 2 ljudkassetter.

Eklöv, Rudolf (1904–1985) sportchef.
Korrespondens, klippböcker om idrott (1926–1986) 1 hm.

Ekman, Ragnar (1901–1960) chefredaktör på *NDA*.
Manus, brev, klippböcker (1918–1959) 3 vol.

Eliaser, Elga (1920–2003) jurist, journalist.
Manus till egna artiklar, korrespondens, tidningsklipp (1941–1982) 2,8 hm.

Ericson, Wilhelm (1879–1935) redaktör.
Egna artiklar i urklipp (1921–1935) 6 vol.

Erman, Anton (1896–1979) ledarskribent på *Stockholms-Tidningen*.
Minnesanteckningar, korrespondens (1931–1979) 1 vol.

Falkvik, Anna (1898–1985) journalist, redaktör.
Personliga handlingar, egna artiklar i urklipp, arbetsmaterial (1920–1970-talet) 0,55 hm.

Faramond, Lili de, se Christenson, Lili.

Feuk, Oscar (1892–1967) redaktör.
Historik över Geflepressens barndomsår (1930) 1 vol.

Fjellman, Margit (1906–1984) journalist, hovreporter, författare.
Manus, korrespondens, arbetsmaterial (1925–1981) 0,5 hm.

Funck, Claes (f. 1939) fotograf, bildredaktör på *AB*.
Foton, film, korrespondens, tryck, löpsedlar rörande *Aftonbladet*
(1966–2009) 1,3 hm.

Furhoff, Lars (1938–1986) FD, rektor på Journalisthögskolan.
Manus, egna publicerade arbeten, excerpter (1950-talet–1986) 3
vol.

Gerentz, Sven (1921–1997) FD, VD för *SvD* och TT.
Personliga handlingar, korrespondens, artiklar, utredningsmaterial
(1940–1997) 2 hm.

Gjethwoldsén, Erik (f. 1902) faktor.
Samling av äldre småtryck om tryckfrihet m.m. (1700-talet–1900-
talet) 2 vol.

Glans, Sigurd (f. 1929) redaktionschef på *AB*, författare.
Aftonbladets protokoll, redaktionsmeddelanden, korrespondens
(1940–1981) 0,8 hm.

Gottlieb, Björn (1896–1968) redaktör.
Manuskript (u.å.) 1 vol.

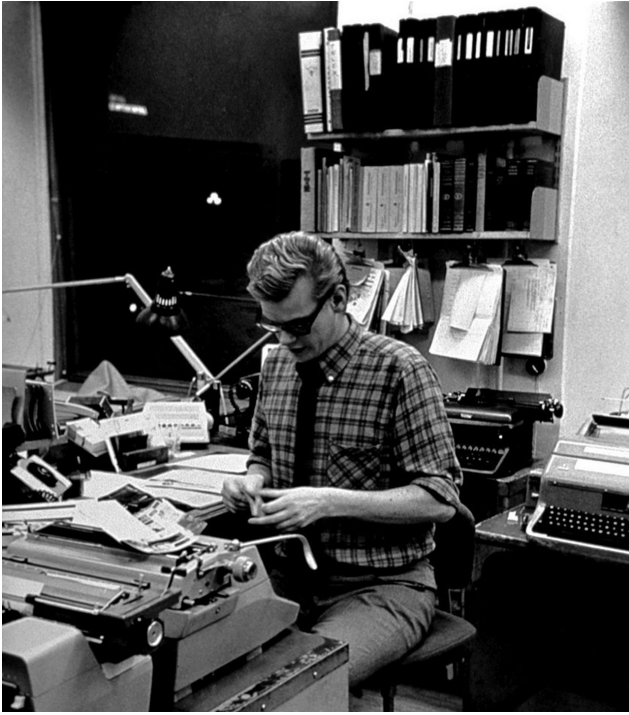
Greén, Ernst (1882–1953) redaktör.
Brev, arbetsmaterial (1915–1944) 1 vol.

Gustafsson, Karl Erik (f. 1938) professor, pressforskare.
Handlingar rörande tidningsflyget som blev inrikesflyg (1950–
1963) 2 vol.

Hagberg, Erik (1891–1982) chefredaktör på *Skånska Aftonbladet*,
riksdagsledamot.
Manus till memoarer, arbetsmaterial (1908–1981) 1 vol.

Bland personarkiven efter medarbetare på Aftonbladet kan Sigurd Glans, Claes Funck och Anne-Marie Ehrenkrona nämnas. Ovan Sigurd Glans och Sigge Ågren i Klara. Överst till höger Claes Funck som under många år var fotograf och bildredaktör på AB. Därunder Anne-Marie Ehrenkrona, signaturen "Amé", som medarbetade i tidningen från 1936 till pensioneringen 1979. Foto: Aftonbladet och Claes Funck.

Hagwall, Håkan (f. 1941) redaktör.

Handlingar rörande arbetet på *Svenska Dagbladet* (1970–2000) 2 hm.

Hallgren, Adolf (1855–1930) chefredaktör på *Stockholms-Tidningen*, PK-ordförande.

Handlingar rörande tryckfrihetsrevisionen och nyhetsbyråfrågan (1909–1919) 2 vol.

Hallman, Knut, chefredaktör på *Norrbottnens-Kuriren*.

Självbiografiska anteckningar, brev (1884–1900) 1 vol.

Hasselberg, Gudmar (f. 1896) FD, lektor.

Underlag till bok om Rudolf Wall (1880-talet–1946) 1 vol.

Hederberg, Hans (f. 1938) författare, regissör, TV-producent.

Bakgrundsmaterial till bok och TV-serie (1960-talet–1990-talet) 1,10 hm.

Hedman, Paula (Paulina), se Callmer, Paula (Paulina).

Heilborn, Adèle (1899–1995) redaktör, författare, chef för Sverige-Amerika-Stiftelsen i Stockholm.

Egna artiklar i urklipp (1959–1979) 2 vol.

Hellberg, Eira (1884–1969) korrespondent, författare.

Korrespondens, strödda handlingar (1917–1968) 1 vol.

Hessel, Hadar (1891–1984) journalist, författare.

Personliga handlingar, manus, läsbrev, foton, pressklipp (1910-talet–1980-talet) 0,5 hm.

Hirschfeldt, Lennart (1917–2004) FL, chefredaktör på *UNT*.

Klippböcker med egna artiklar i *Upsala Nya Tidning* (1960–1991), 0,8 hm.

Holmgren, Pia, se Hård af Segerstad, Pia.

Horney, Nils (1895–1977) redaktör.

Manus, strödda handlingar, särtryck (1918–1960-talet) 1 vol.

Hultin, Bengt (f. 1921) redaktör.

Strödda handlingar (1952, u.å.) 1 vol.

Hård af Segerstad, Pia (1909–2001) journalist, redaktör.

Egna artiklar i urklipp, främst i *DN* och *SvD* (1930–2000) 1,5 hm.

Hägerstrand, Olof (f. 1942) FD, redaktör.

Redaktörens korrespondens från tidskrifterna *Horisont*, *Allt om böcker*, *Personhistorisk tidskrift* (1978–2005) 0,85 hm.

Hägge, Bengt (1857–1936) chefredaktör på *Halland*.

Brev angående pappersinköp (1909–1910) 1 vol.

Hägge, Eric (1900–1994) FD, chefredaktör på *Halland*.

Minnesanteckningar, brev, strödda handlingar (1890-talet–1980-talet) 1 vol.

Hökerberg, Eva (1899–1990) chefredaktör på *Idun*.

Manus och brev från författare, *Iduns* redaktörskorrespondens (1952–1960) 1,1 hm.

Jacobsson, Carl A. (1884–1942) tidningstecknare på *DN*, signaturen ”Jac”.

Personliga handlingar, manus, korrespondens, foton, handlingar rörande *Dagens Nyheter* (1898–1946) 1 hm.

Originalteckningar (1910-talet–1942) ca 14 500 teckningar.

Janson, Ture (1886–1954) finlandssvensk författare, journalist.

Personliga handlingar, manus, brev, pressklipp (1946–1954) 2 vol.

Jansson, Sven (1897–1989) redaktör, chef för Sveriges pressarkiv och pressmuseum.

Pressklipp om Palme och Bofors m.m. (1962–1988) 1,4 hm.

Jeurling, Anders (1851–1906) *Stockholms-Tidningens* grundare, TU:s förste ordförande.

Brev, anteckningar, pressklipp (1875–1910) 0,9 hm.

Jeurling, Harald (f. 1899) redaktör, utrikeskorrespondent.

Klippböcker (1925–1957) 1,5 hm.

Johnsson, Henry (f. 1889) chefredaktör.

Manus, brev, egna ledare i urklipp (1923–1972) 0,6 hm.

Jonason, David (1894–1975) sportjournalist, författare.

Dagens Nyheters sportsidor, tidningen *Arbetets frihet* (1920–1946) 2,8 hm.

Jonsson, Thorsten (1910–1950) utrikeskorrespondent, kulturchef, författare.

Korrespondens från New York med *Dagens Nyheters* redaktion i Stockholm (1943–1946) 3 vol.

Jungstedt, Torsten (1918–2006) journalist, filmkritiker, TV-medarbetare.

Egna artiklar i urklipp från Swedish Section BBC (1946–1952) 1 vol.

Järborg, Bo (1917–2007) korrespondent, redaktionschef.

Manus till tidningsartiklar, radio- och TV-program, pressklipp (1949–1987) 2,4 hm.

Jönsson, Tage (f. 1907) maskinsättare.

Avlöningsböcker, tryckt material (1956–1962, u.å.) 1 vol.

Jönsson, Torsten (1897–1939) redaktör.
Egna ledare i urklipp (1927–1939) 5 vol.

Karlholm, Kaj (1922–2002) radiomedarbetare, redaktionschef.
Personliga handlingar, arbetsmaterial, pressklipp, foton, ljudupptagningar (1940-talet–2002) 4 hm.

Key, Helmer (1864–1939) FD, chefredaktör på *SvD*.
Fotokopierade dagböcker, brev till Simon Brandell (1894–1919, u.å.) 8 vol.

Kihlberg, Leif (1895–1973) FD, publicist, politisk huvudredaktör på *DN*.
Personliga handlingar, manus, egna artiklar i urklipp, korrespondens, recensioner (1882–1972) 1,6 hm.

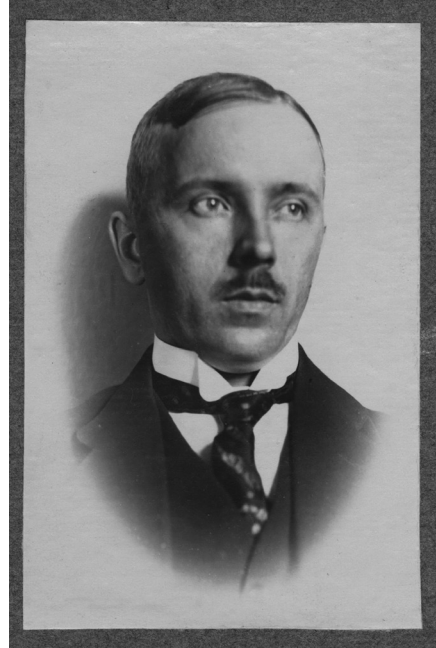
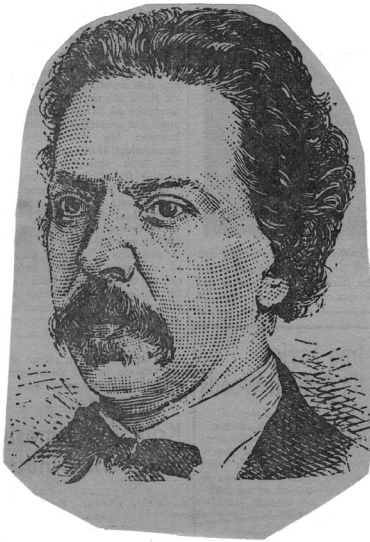
Kimsjö, Thelma (f. 1956) chefredaktör.
Artikel och manus till biografi om Gunny Widell (2001–2006) 1 vol.

Kjellberg, Emil (1875–1950) redaktör.
Egna artiklar och recensioner i urklipp (1938–1947) 1 vol.

Kjellberg, Isidor (1841–1895) redaktör.
Handlingar rörande *Östgöten*, strödda handlingar (1871–1942) 1 vol.

Kock, Ragnar (1868–1944) redaktör.
Manus och pressklipp (1910–1940-talet, u.å.) 3 vol.

Kreuger, Carl (1914–1989) utrikeskorrespondent, chefredaktör på *Stockholms-Tidningen*.
Korrespondens, klipp, handlingar rörande *Stockholms-Tidningen* och *Aftonbladet* (1938–1956) 0,7 hm.

Många DN-medarbetares arkiv förvaras i Pressarkivet. Överst till vänster ses DN:s grundare Rudolf Wall på ett träsnitt från 1860-talet (RA, Sveriges Pressarkiv, Pressarkivets klippssamlingar, Biografiska delen, I:331). Därunder ett foto på DN-tecknaren Carl A. Jacobsson, signaturen "Jac", som medverkade på Namn och Nytt-sidan från 1919 fram till sin död 1942. Fotografen okänd (RA, Sveriges Pressarkiv, Carl A. Jacobssons arkiv, vol. 5a:1). Överst till höger samtalar Hadar Hessel, "Gustafsson med muntaschernä", medarbetare i DN under sex decennier med kollegan "Jolo". Foto: DN (RA, Sveriges Pressarkiv, Hadar Hessels arkiv, foton från 1950–1960-talen). Kerstin Vinterhed var verksam som journalist på DN från 1965 till pensioneringen 2008. Foto från mitten av 1980-talet: Lennart Isaksson, DN (RA, Sveriges Pressarkiv, Kerstin Vinterheds arkiv, vol. 3g:1). Reprofoto: Emre Olgun, RA.

Krey-Lange Halldin, Elisabeth (1878–1965) redaktör, översättare.
Egna artiklar, pressklipp, småtryck, excerpter (1909–1940-talet) 2 vol.

Larsson, Sven-Erik (1913–1998) FD, chefredaktör på *DN*.
Anteckningar, PM, pressklipp, ljudkassetter (1940-talet–1990-talet) 4,8 hm.

Larsson, Sören (f. 1925) journalist, mediekonsult.
Inspelningar av intervjuer, tryck (1976–1977) 0,6 hm.

Leijon, Frans Emil (1860–1946) VD i *Stockholms-Tidningen*.
Hyllningstelegram m.m. (1910–1940) 5 vol.

Lilliehöök, Birgitta (1899–1990) tecknare, journalist, författare.
Skisser, originalteckningar, egna artiklar i urklipp (1919–1968) 4 vol. och 115 originalteckningar.

Lindeberg, Per (f. 1938) vetenskapsjournalist.
Arbetsmaterial till boken och den uppdaterade pocketutgåvan
Döden är en man (1981–2008) 6 hm.

Lindahl, Mac (1911–1984) redaktör, utlandsjournalist.
Samling av teckningar och amerikanska tidningar (1946–1970-talet)
1,5 hm.

Linder, Erik Hjalmar (1906–1994) FD, publicist.
Brev, tryck, pressklipp, foton (1922–1991) 1,5 hm.

Lindhagen, Agnes (1885–1968) journalist, översättare.
Personliga handlingar, pressklipp om kvinnor, foton (1910-talet–
1960-talet) 2 vol.

Ljungberger, Erik (1879–1965) redaktör, direktör.
Egna artiklar i urklipp (1907–1917) 1 vol.

Ljungquist, Ivar (1892–1956) redaktör, tidningsmakare på DN.
Manus, korrespondens, pressklipp, excerpter (1920-talet–1950-talet, u.å.) 6 vol.

Lundberg, Hjalmar (1875–1918) redaktör, chef för Stockholms telegrambyrå.
Kopieböcker, manus, brev, strödda handlingar (1840-talet–1912, u.å.) 0,9 hm.

Lundgren, E.W. (1891–1957) redaktör.
Dagböcker, brev, strödda handlingar (1920–1950-talet) 1,45 hm.

Lundqvist, Ernst J. (1893–1958) redaktör, chef för Sveriges pressmuseum.
Manus, brev, strödda handlingar (1915–1956) 0,6 hm.

Lundström, Nils Styrbjörn (1877–1967) chefredaktör, reklamchef.
Manus, annonser, pressklipp (1895–1949) 5 vol.

Löfgren, Svante (f. 1918) utrikeskorrespondent, författare.
Egna artiklar i urklipp, manus, nyhetsbrevet Short & Friendly, korrespondens (1933–2004) 3,7 hm.

Lönnqvist, Åke (f. 1925) FL.
Festskrift till Karl Hildebrand, lösblad (1910) 1 vol.

Malmberg, Sigvard (1906–1985) redaktör, direktör.
Korrespondens, ämnesordnade handlingar, pressklipp (1924–1960) 9 volymer.

Malmström, Åke (1907–1994) journalist, chef för TT:s riksdagsredaktion.
Egna artiklar i urklipp (1946–1972) 5 vol.

Melander, Nils (1895–1980) konstnär, tidningstecknare.
Egna teckningar i urklipp, strödda handlingar (1917–1970-talet)
2,1 hm.
Originalteckningar (1920-talet–1970-talet) ca 10 000 teckningar.

Mjöen, Birgitta, se Lilliehöök, Birgitta.

Modig, Jan Otto (1914–2005) VD i TU och TA, chef för TT.
Föredrag, pressklipp, foton (1951–1980) 1 vol.

Morby, Armas (1909–1980) direktör, grundare av förlaget Press & Publicity.
Korrespondens, minnesskrift, strödda handlingar (1950-talet–1980)
1 vol.

Nelson, Hjalmar (1887–1966) redaktör, politiker.
Småtryck, strödda handlingar (1912–1956) 3 vol.

Nerman, Ture (1886–1969) författare, redaktör, politiker.
Manus, småskrifter (1880-talet–1950-talet) 5 vol.

Nilsson, Anders (1899–1985) redaktör, socialdemokratisk partisekreterare.
Minnesanteckningar (u.å.) 1 vol.

Nordin, Frid (1899–1975) lokalredaktör, redaktionssekreterare.
Korrespondens, pressklipp, foton, ämnesordnade handlingar (1925–1958) 5 vol.

Nordström, Ester Blenda (1891–1948) journalist, författare.
Fotoalbum (1910–1920) 1 vol.

Norlander, Emil (1865–1935) redaktör.
Klippbok med artiklar och recensioner (1904–1905) 1 vol.

Norling, Knut (1888–1971) redaktör.

Manus till "En journalists minnen" (1953) 1 vol.

Norling, Nils Sigfrid (1880–1956) chefredaktör på *Arbetarbladet*, politiker.

Manus, egna särtryck (1918–1954) 1 vol.

Norström, Eric (1882–1953) konstnär, tidningstecknare.

Klippsamling om konst m.m. (1905–1937) 2 hm.

Nyblom, Eva, se Hökerberg, Eva.

Nycop, Carl-Adam (1909–2006) redaktionschef på *Expressen*, författare.

Personliga handlingar, egna artiklar i urklipp, manus, korrespondens, handlingar rörande *Expressen*, foton, inbundna tidningar (1917–1990-talet) 4,1 hm.

Nylén, Paul (1870–1958) redaktör, korrespondent.

Handlingar rörande Pressnämnden (1927–1948) 1 vol.

Näsström, Gustaf (1899–1979) FD, kulturjournalist, chefredaktör på *Stockholms-Tidningen*.

Handlingar rörande *Stockholms-Tidningen* (1956–1960-talet) 4 vol.

Olausson, Ingrid (f. 1934) journalist, författare.

Samling om *Svenska Dagbladets* Idagsida (1973–2003) 2 vol.

Olhagen, Brita (f. 1921) journalist, redaktör.

Personliga handlingar, egna artiklar, korrespondens, foton (1930-talet–2000-talet) 1,2 hm.

Olson, Axel R. (1888–1976) chefredaktör på *Norrlands-Posten/Gefle-Posten*.

Handlingar rörande Pressnämnden (1941–1944) 1 vol.

Carl-Adam Nycop med det första numret av Expressen den 16/11 1944. Fotografen okänd (RA, Sveriges Pressarkiv, Carl-Adam Nycops arkiv, fotoalbum 1913–44). Reprofoto: Emre Olgun, RA.

Pallin, Erik J. (1878–1964) sportjournalist, författare.
Manus, brev, pressklipp, småtryck, bildmaterial (1906–1930-talet)
0,7 hm.

Palm, Conrad (1856–1936) redaktör.
Egna artiklar i urklipp (1912–1934) 3 vol.

Palmgren, Axel (1873–1957) redaktör, ekonomidirektör.
Manus, pressklipp, småtryck (1910-talet–1950-talet) 4 vol.

Paulsson, Georg (1884–1930) redaktör, författare.
Egna dikter m.m. i urklipp (1910-talet–1920-talet) 1 vol.

Persson, Gösta (1902–1969) redaktör, notischef på *Stockholms-Tidningen*.
Personliga handlingar, egna artiklar i urklipp, handlingar rörande
SJF, PK och *Stockholms-Tidningen*, tryck (1910-talet–1960-talet)
0,5 hm.

Pettersson, Fritz G. (1932–2000) grafiker, VD, privatspanare.
Personliga handlingar, material rörande Palmemordet och andra
rättsfall, tryckt biografi (1945–2009) 1,5 hm.

Platen, Gustaf von (1917–2003) chefredaktör på *Vecko-Journalen* och
SvD, författare.
Personliga handlingar, manus, korrespondens, klippssamlingar
(1938–1998) 3,5 hm.

Poppius, Set (1885–1972) journalist, rektor på Poppius journalist-
skola.
Artikelmanus, handlingar rörande Poppius journalistiska
(1930-talet–1970-talet) 1 hm.

Retzius, Gustaf (1842–1919) professor, chefredaktör på *Aftonbladet*.
Manus, texter, pressklipp (1885–1887) 6 hm.

Reuterswärd, Gustaf (1882–1953) redaktör, chef för TT.
Föredrag, foton, strödda handlingar (1920-talet–1946) 3 vol.

Ring, Herman Anakreon (1859–1927) publicist.
Inbjudningar och program för pressevenemang (ca 1900) 1 vol.

Robertson, Knut Wilhelm (f. 1893) redaktör, skriftställare.
Personliga handlingar, manus, foton (1956, u.å.) 1 vol.

Rosén, Staffan (1905–1994) chef för TT:s radio- och kulturredaktion.
Manus, korrespondens, strödda handlingar (1920–1980-talet) 3,5 hm.

Sandstedt, Sven (1897–1967) redaktör.
Handlingar rörande nordiska pressmöten och journalistutbildning (1926–1957) 4 vol.

Santesson, Gerd (1903–1943) norsk-svensk motståndskvinna.
Första årgången av tidskriften *Håndslag* (1942) 1 vol.

Schiött, Karl Ludvig (f. 1898) redaktör, skriftställare.
Protokoll för Södra Sveriges Pressförening, klippböcker (1897–1929, u.å.) 1 vol.

Schwarz, David (1928–2008) redaktör, författare.
Egna arbeten, korrespondens, handlingar rörande *Invandrare & Minoriteter*, pressklipp (1950-talet–2000-talet) 0,65 hm.

Seldener, Herman (1874–1932) redaktör.
Egna artiklar, brev, ämnesordnade handlingar (1890-talet–1930-talet) 0,8 hm.

Singer, Walter (1883–1956) redaktör, tysk korrespondent i Sverige.
Manuskript och egna artiklar i urklipp (1926–1954) 4 vol.

Siösteen, Bengt (f. 1923) jur. och pol. mag.
Handlingar rörande utrikeskorrespondenten och författaren Gustaf
Siösteen (1918–2007) 1 vol.

Sjöstedt, Sture (f. 1893) redaktör.
Personliga handlingar, egna artiklar i urklipp (1915–1980-talet)
0,95 hm.

Skarstedt, Une (1893–1966) redaktör.
Manus, pressklipp (1930-talet–1960-talet) 1 vol.

Skarstedt, Waldemar (1861–1931) redaktör.
Anteckningar, brev, tryck (1700-talet–1907) 3 vol.

Skole, Robert (Bob), författare, amerikansk korrespondent i Sverige.
Arbetsmaterial och egna artiklar rörande kärnkraften i Sverige
(1960–1988) 1,7 hm.

Skottsberg, Carl (1880–1963) professor, journalist.
Klippböcker (1921–1963) 6 vol.

Sohlman, Yngve (1909–1999).
Handlingar rörande *Aftonbladet* (1899–1920) 1 vol.

Sollbe, Barbro (f. 1935) journalist, redaktör.
Pressklipp om svenska och utländska illustratörer (1950–1985) 4
vol.

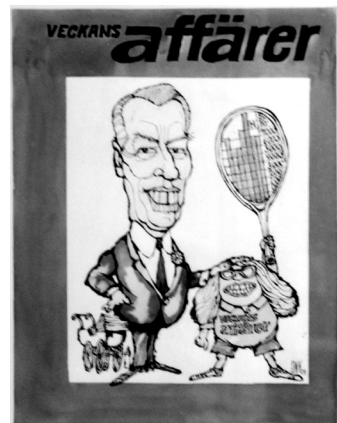
Stenfält, Pehr Edwin, redaktör.
Minnesanteckningar (1913) 1 vol.

Stenquist, Bengt (d. 2007) direktör.
Manus till föredrag, strödda handlingar rörande Gust. Österbergs
Tryckeri AB, tryck (1970–2000) 3 vol.

”Tre som skapar en av två. Chefredaktör Gustaf von Platen, redaktionsråd Eva Hökerberg och bokförläggare Lukas Bonnier – tre bland många kända ansikten när Idun och Vecko-Journalen presenterades.” Alla tre har arkiv i Pressarkivet. Här figurerar de tillsammans på ett foto från Då & Då 1963:1. Fotografen okänd (RA, Sveriges Pressarkiv, Gustaf von Platens arkiv, vol. 5a:1). Reprofoto: Emre Olgun, RA.

En viktig person i tidskriftssammanhang var specialtidningsmakaren Erik Westerberg som grundade Veckans Affärer, Vi Föräldrar och Allt om Mat. Teckning av EWK (RA, Sveriges Pressarkiv, Erik Westerbergs arkiv, vol. 1a:1).

Allt om Mats redaktör Brita Olhagen avtackas inför pensioneringen av tidningens chefredaktör Christer Ekbohm. Foto: Ronny Karlsson, Å & Å/Kamerabild(RA, Sveriges Pressarkiv, Brita Olhagens arkiv). Reprofoto: Emre Olgun, RA.

Stiernlöf, Sture (f. 1939) journalist, författare, UD-tjänsteman.
Personliga handlingar, egna artiklar och böcker, korrespondens,
UD-material (1960-talet–2001) 1,75 hm.

Stomberg, Ewald (1876–1959) redaktionschef på *SvD*, chefredaktör
på *Sydsvenska Dagbladet Snällposten*.
Artiklar, föredrag, brev, tryck (1890-talet–1940-talet) 1 vol.

Strandberg, Olle (1910–1956) journalist, författare.
Manus, korrespondens (1950-talet) 4 vol.

Strömberg, Martin (1905–1990) kulturjournalist, författare.
Personliga handlingar, manus, brev, arbetsmaterial (1920–1990)
10,5 hm.

Sundell, Gunnar (1903–1990) redaktör, författare.
Personliga handlingar, artiklar, strödda handlingar (1920-talet–
1980-talet) 1,6 hm.

Sundström, Eskil (1886–1955) redaktör, pressattaché i London,
chefredaktör på *Göteborgs Morgonpost* och *NDA*.
Manus, strödda handlingar, tryck (1920–1940-talet) 4 vol.

Swahn, Waldemar (1877–1957) journalist, författare.
Manus, artiklar, pressklipp, tryck, foton (1800-talet–1950-talet) 4,2
hm.

Swedberg, Thure C. (1879–1950) redaktör.
Egna artiklar i urklipp (1901–1906) 1 vol.

Sydow, Gustaf von (f. 1919) chef för Swedish features på *DN*.
Material rörande *DN* och *Expressen*, register över serier
(1950-talet–1989) 0,9 hm.

Säfström, Kjell (1917–1990) redaktör, utrikeskorrespondent.
Manus, pressklipp, bilder (1930-talet–1960-talet) 5 vol.

Söderberg, Tom (1900–1991) FD.
Kopior av brevsamling (1920-talet–1970-talet) 1 vol.

Söderberg, Verner (1872–1932) FD, redaktör, skriftställare.
Personliga handlingar, brev, festskrift (1870-talet–1933, u.å.) 1 vol.

Thomsson, Martin (1894–1969) fängelsedirektör.
Pressklipp rörande svensk fångvård, foton (1921–1931) 1 vol.

Thorén, Stig (f. 1937) FL.
Handlingar rörande förmedlingen av utrikestelegram, korrespondens, tryck (1910-talet–1970-talet) 5 vol., 9 mikrofilmrullar.

Thulstrup, Åke (1904–1989) redaktör.
Tidningssamling (1899–1945) 1 vol.

Törnqvist, Gösta (f. 1904) marknadsförare och distributionsansvarig på *DN* och *Expressen*.
Minnesanteckningar, brev, foton (1957–1995) 1 vol.

Ulvenstam, Lars (f. 1921) FD, redaktör, TV-producent.
Brev från Georg Klein (1985–1999) 4 vol.

Wahlman, Leonard (1889–1948) redaktör.
Brev, handlingar rörande nordiska pressmöten, tidningar (1930-talet–1960) 6 vol.

Wahlström, Lydia (1869–1954) FD, professor i historia, författare.
Personliga handlingar, brev, egna arbeten (1898–1954) 0,7 hm.

Wall, Rudolf (1826–1893) tidningsman, *DN*:s grundare.
Anteckningsböcker, manus, brev (1830-talet–1890) 4,2 hm.

Wallbeck-Hallgren, Thorgny (1878–1925) tidningsman, tecknare.
Personliga handlingar, egna arbeten, strödda handlingar
(1903–1990-talet) 1 vol.

Wallis, Kurt (1900–1997) redaktör.
Protokoll, artiklar, ekonomiska rapporter (1950–1984) 0,7 hm.

Vallinder, Torbjörn (f. 1925) FD, författare.
Källmaterial till boken *Nio edsvurna män* (1815–2002) 1,5 hm.

Werner, Anna (1877–1959) frilansskribent, hembygdsforskare.
Personliga handlingar, klippböcker om Stockholmsolympiaden
1912 (1912, 1959, 1983) 4 vol.

Westelius-Nobel, Gullewi (1919–1955) kanslist i UD:s pressrum.
Kopior av handlingar rörande UD:s pressrum på Grand Hôtel
(1942–1952) 1 vol.

Westerberg, Erik (f. 1915) journalist, förlagsdirektör på Specialtidningsförlaget.
Personliga handlingar, manus till memoarer, tjänstekorrespondens,
handlingar rörande verksamheten som tidningsmakare (1951–
2005) 5 vol.

Westman, K.G. (1876–1944) historiker, politiker.
Utskrifter av egna politiska anteckningar (1938–1943) 1 vol.

Wickberg, Inga-Lill (f. 1943) journalist.
Levnadsteckning över fadern, journalisten Erik ”Jeppe” Wickberg
(1902–1980) 1 vol.

Wickberg, Ingrid, se Wickberg, Inga-Lill.

Wickman, Johannes (1882–1957) FD, utrikesredaktör på *DN*.
Manus, brev, pressklipp (1922–1954) 0,5 hm.

Viklund, Daniel (1908–1996) utrikeskorrespondent.
Personliga handlingar, egna artiklar och böcker, klippsamlingar
(1933–1995) 8 hm.

Winberg, Magnus (1884–1953) redaktör, tidningsutgivare.
Personliga handlingar, brev, tryck (1901–1951) 3 vol.

Vinde, Rita (1904–1993) journalist.
Personliga handlingar, manus, brev, pressklipp (1920-talet–1984) 2
hm.

Vinde, Victor (1903–1970) utrikeskorrespondent, författare, chef-
redaktör på *Stockholms-Tidningen*.
Personliga handlingar, manus, artiklar, brev, pressklipp (1920–1970)
4 hm.

Vinterhed, Kerstin (f. 1941) FD, journalist, författare.
Egna artiklar och böcker, manus, läsarbrev, arbetsmaterial, foton
(1970-talet–2008) 8,5 hm.

Wistrand, Karl (1889–1974) direktör, riksdagspolitiker.
Manus, brev (1930-talet–1940-talet) 1 vol.

Vult von Steijern, Fredrik (1851–1919) chefredaktör på *DN*, direk-
tör, boksamlare.
Kopior av brevsamling i KB med Vult von Steijerns utgående och
inkomna brev (1860-talet–1924) 0,9 hm.

Wärnlöf, Herbert (1898–1991) journalist, tecknare.
Personliga handlingar, korrespondens, pressklipp, teckningar
(1910-talet–1980-talet) 2,5 hm.

Wästberg, Erik (1905–1954) chefredaktör på *NDA*.
Personliga handlingar, manus, egna publikationer, korrespondens,
foton (1925–1954) 2,2 hm.

Makarna Rita och Victor Vindes respektive arkiv förvaras i Pressarkivet. Fotot från Moskva 1960, under Victor Vindes tid som chefredaktör på Stockholms-Tidningen. "Vår första Sovjetresa. På Izvestijas redaktion på besök hos Adjoubei, Krustjovs svärson." Fotografen okänd (RA, Sveriges Pressarkiv, Victor Vindes arkiv, vol. 5d:2). Reprofoto: Emre Olgun, RA.

Zethraeus, Fredrik (1859–1932) direktör.

Dagböcker (1873–1932) 4 vol.

Zettersten, Louis (1878–1950) utrikeskorrespondent.

Manus, pressklipp, handlingar rörande idrottsföreningar (1895–1947) 5 vol.

Zweigbergk, Anna von, se *Zweigbergk, Otto von*.

Zweigbergk, Otto von (1863–1935) chefredaktör på *DN*.

Memoarer, artiklar, brev, även handlingar tillhörande Anna von Zweigbergk (1880-talet–1946, u.å.) 1,3 hm.

Åhman, Sven (1907–1993) redaktör, utrikeskorrespondent.

Manus, artiklar, korrespondens, klippböcker (1927–1990-talet) 4,5 hm.

Åkerlund, Erik (1877–1940) tidningsman, förlagsgrundare.

Personliga handlingar, avtal (1915–1927) 1 vol.

Åström, Sven Eric.

Arbetsmaterial, manus till ”Stockholmspressens attityd till brott” (1953–1954) 2 vol.

Östberg, Börje (f. 1915) redaktör.

Material rörande striderna på *Falu-Kuriren* (1942–1957) 1 vol.

Öste, Sven (1925–1996) journalist, utrikeskorrespondent, författare, fotograf.

Personliga handlingar, manus och artiklar, korrespondens, klipp-samlingar, foton (1938–1996) 20 hm.

Österling, Anders (1884–1981) författare, kritiker, översättare.

Manuskript till egna artiklar i *Svenska Dagbladet* (1930–1935) 0,5 hm.

*

Kommenterad käll- och litteraturförteckning

Denna artikel är en utvidgad och uppdaterad version av ”Tidningsmakare, murvlar och enstaka pennskaft: Personarkiv i Sveriges Pressarkiv” som publicerades i *Presshistorisk årsbok* 2004.

De inledande avsnitten om personarkiv bygger på Jan Lindroths artikel ”Personarkiven och den akademiska forskningen”, Göran Nilzéns artikel ”Personarkiv: Vad är det och till vilken nytta?”, båda i *Liv i eftervärldens spegel: Om arkiv och samlingar efter personer*, Årsbok för Riksarkivet och Landsarkiven 2006, samt Staffan Smedbergs artikel ”Personarkiv” i *Arkiv, samhälle och forskning* 2009:2. Informationen om personarkiven i Sveriges Pressarkiv härrör från befintliga arkivförteckningar och Pressarkivets klippssamlingar, Biografiska delen, serie I–III. Kompletterande uppgifter om arkivbildarnas levnadsår har hämtats i *Publicist-klubbens porträttmatrikel* 1924, 1936 och 1952 och *Den svenska pressens historia* 1–5 samt på <http://libris.kb.se> och <http://www.google.se>.

*

Ellinor Melander är FD i idéhistoria och utbildad arkivarie. Hon disputerade 1990 vid Stockholms universitet. Hennes forskning har ofta fokuserat på intellektuellt och socialt verksamma kvinnor kring sekelskiftet 1900. Under åren 2001–2009 var hon 1:e arkivarie och områdesansvarig för Sveriges Pressarkiv i Riksarkivet. Sedan 2002 är hon redaktör för *Presshistorisk årsbok*. För närvarande forskar hon om journalisten och författaren Hilda Sachs.

E-post: ellinor.melander@allt2.se